

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΑΤΡΩΝ
UNIVERSITY OF PATRAS

ΑΝΟΙΚΤΑ ακαδημαϊκά
μαθήματα ΠΠ

Γλωσσική Κατάκτηση

Ενότητα 1 : Εισαγωγή - βασικές έννοιες

Χριστίνα Μανουηλίδου, Επίκουρη Καθηγήτρια
Τμήμα Φιλολογίας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Σκοποί ενότητας

- Εισαγωγή στη θεωρία της καθολικής γραμματικής
- Πώς κατακτάται μία γλώσσα;
- Το λογικό πρόβλημα στην κατάκτηση της γλώσσας
- Περιορισμοί
- Προέλευση της γνώσης για την γλώσσα
- Γλώσσα και καθολική γραμματική
- Κρίσιμη περίοδος στην κατάκτηση μιας γλώσσας

Βασικά ερωτήματα

- Πώς ξεκινούν τα παιδιά να μιλούν;
- Πώς ξεκινά η γνώση για τη γλώσσα στη νηπιακή ηλικία και πώς αναπτύσσεται;
- Ποιά είναι τα ορόσημα κατά τη διάρκεια της κατάκτησης γλώσσας;
- Τί είδους γλωσσική γνώση επιδεικνύουν τα παιδιά σε δεδομένες στιγμές αυτής της ανάπτυξης;

Θεωρητικό Πλαίσιο

Εισαγωγή στη θεωρία της Καθολικής γραμματικής

❖ Καθολική Γραμματική:

- Τα ανθρώπινα όντα είναι προικισμένα με ένα πλούσιο σύστημα γλωσσικής γνώσης η οποία κατευθύνει τα νήπια στην ανάλυση των γλωσσικών ερεθισμάτων
- Η συγκεκριμένη θεωρία έχει ξεκάθαρες προβλέψεις για τη γλωσσική ικανότητα των νηπίων

Πώς κατακτάται μία γλώσσα;

- ❖ **Γλωσσική κατάκτηση: μια αβίαστη διαδικασία που συμβαίνει...**
- 1. Χωρίς ρητή διδασκαλία
- 2. Βασιζόμενη σε θετικά στοιχεία (θετικές μαρτυρίες)
- 3. Κάτω από διάφορες συνθήκες και σε περιορισμένο χρόνο
- 4. Με τον ίδιο τρόπο σε όλες τις γλώσσες του κόσμου

Χωρίς ρητή διδασκαλία (1/2)

- Παιδί:** **Nobody don't like me.**
(= κανείς βοηθητικό ρήμα-do άρνηση αγαπάω-χωρίς κατάληξη εμένα = κανείς δεν με αγαπά)
- Μητέρα:** **No, say "nobody likes me".**
(= Όχι, πες «κανείς αγαπά-3.ενικό εμένα» = "Όχι, πες «κανείς δεν με αγαπά»)
- Παιδί:** **Nobody don't like me.**
(= κανείς βοηθητικό ρήμα-do άρνηση αγαπάω-χωρίς κατάληξη εμένα = κανείς δεν με αγαπά)—Αυτός ο διάλογος επαναλαμβάνεται 8 φορές!
- Μητέρα:** **No, now listen carefully: "Nobody likes me!"**
(= Όχι, τώρα άκουσε προσεχτικά: «Κανείς αγαπά εμένα!»
= Όχι, τώρα άκουσε προσεχτικά: «Κανείς δεν αγαπά εμένα!»)
- Παιδί:** **Oh! Nobody don't likes me!**
(= κανείς βοηθητικό ρήμα-do άρνηση αγαπά-3.ενικό εμένα
= κανείς δεν αγαπά εμένα)

Χωρίς ρητή διδασκαλία (2/2)

Παιδί: 'ε να φύγει (= δε να φύγει)

Ενήλικας: «να μη φύγει» λένε.

Παιδί: 'ε να φύγει σέλω (= δε να φύγει θέλω)

Ενήλικας: «να μη φύγει» λένε, πες «να μη φύγει»

Παιδί: 'ε να φύγει (= δε να φύγει)

Ενήλικας: «να μη φύγει» είπαμε ότι λένε

Παιδί: άντε! Μη να φύγει!

(Κατή 1992)

Βασιζόμενη σε «θετικά» στοιχεία

«Αρνητικά» στοιχεία:

- Όταν οι γονείς διορθώνουν τα παιδιά, λέγοντάς τους ότι μια δομή/λέξη δεν είναι σωστές
- Σπάνια, όχι σε όλα τα παιδιά, όχι συστηματικά
- Μη αξιόπιστη πηγή πληροφόρησης

Τα παιδιά βασίζονται κατ'εξοχήν σε «θετικά» στοιχεία τα οποία είναι διαθέσιμα σε μεγάλο βαθμό

Κάτω από διάφορες συνθήκες και σε περιορισμένο χρόνο

- Οι γλωσσικές πληροφορίες στις οποίες εκτίθεται το κάθε παιδί διαφέρουν
- Παρόλα αυτά, όλα τα παιδιά μαθαίνουν τη γλώσσα μέσα στο ίδιο περιορισμένο χρονικό διάστημα
- Μέχρι την ηλικία των 5 χρόνων γνωρίζουν όλες τις δομές της γλώσσας τους, ενώ το λεξιλόγιό τους ακόμη μεγαλώνει

Με τον ίδιο τρόπο σε όλες τις γλώσσες του κόσμου..

- Τα παιδιά κατακτούν τα γλωσσικά ορόσημα με **τον ίδιο τρόπο ανεξάρτητα από τη γλώσσα** στην οποία εκτίθενται
- **6 – 8 μήνες:** αρχίζουν το «βάβισμα» (επαναλαμβανόμενες συλλαβές όπως *bababa*)
- **20 – 24 μήνες:** αρχίζουν να βάζουν τις λέξεις τη μια μετά την άλλη
- **2 – 3 χρόνια:** χρησιμοποιούν απαρέμφατα, παραλείπουν τα υποκείμενα, ομαλοποιούν ανώμαλους τύπους
- Κωφά παιδιά αρχίζουν το βάβισμα (με χειρονομίες) την ίδια χρονική στιγμή με τα ακούοντα παιδιά

Το λογικό πρόβλημα στην Κατάκτηση Γλώσσας

- Τα παιδιά έχουν πλούσια γλωσσική γνώση που τους δίνει τη δυνατότητα να παράγουν άπειρο αριθμό προτάσεων, τη στιγμή που έχουν ακούσει μόνο έναν περιορισμένο αριθμό προτάσεων
- Μαθαίνουν βασιζόμενα σε «θετικά» στοιχεία
- Μαθαίνουν τη γλώσσα χωρίς να τους πει κάποιος ξεκάθαρα ποιες δομές είναι λανθασμένες
- Παρόλο που κάνουν λάθη, σε πολλές περιπτώσεις αποφεύγουν να κάνουν λανθασμένες γενικεύσεις
*Who do you wanna see/invite *come?*

> Πρόβλημα της ένδειας του γλωσσικού ερεθίσματος (poverty of the stimulus)

Η έννοια της Γραμματικής (1/2)

- Γνωρίζω μια γλώσσα σημαίνει γνωρίζω τη **γραμματική** της
- **Γραμματική**: ένα σύστημα πεπερασμένων κανόνων το οποίο βρίσκεται στο μυαλό των ομιλητών
- **Νοητική Γενετική Διαδικασία** (mental generative process, Chomsky): χρησιμοποιώντας ένα μικρό αριθμό κανόνων κατασκευάζουμε άπειρο αριθμό προτάσεων
- Γνώση της γραμματικής μας επιτρέπει να παράγουμε προτάσεις που δεν τις έχουμε ακούσει πριν και να κρίνουμε εάν μια πρόταση είναι γραμματική ή όχι

Η έννοια της Γραμματικής (2/2)

Παραδείγματα

- **Σκύλος ένα κόκαλο ο έφαγε μεγάλο.*
- *Η Μαρία της έδωσε το βιβλίο.*
- *Η Μαρία έπλυνε το παντελόني της.*
- *Η αστυνομία απαγόρευσε την οίνοποσία μετά τα μεσάνυκτα.*
- **Σημασία Α:** Η αστυνομία έβγαλε ανακοίνωση μετά τα μεσάνυκτα (μιας συγκεκριμένης μέρας) ότι απαγορεύει την οίνοποσία
- **Σημασία Β:** Η αστυνομία ανακοίνωσε ότι απαγορεύει την οίνοποσία από μια συγκεκριμένη ώρα κι έπειτα, για την ακρίβεια, μετά τα μεσάνυκτα

Περιορισμοί

- Γλωσσικές αρχές οι οποίες απαγορεύουν κάποιες αλληλουχίες λέξεων, κάποιες γραμματικές λειτουργίες, κάποιους συσχετισμούς ήχων και σημασίας
- Υπάρχουν σε κάθε γλώσσα και είναι απαραίτατοι
- Περιορισμοί στη **μορφή της πρότασης**
- Περιορισμοί **στην ερμηνεία**

Περιορισμοί στη Μορφή

- Ο Γιάννης μετάνιωσε που ο Παύλος συμπεριφέρθηκε άσχημα
- *Πώς μετάνιωσε ο Γιάννης που συμπεριφέρθηκε ο Παύλος;
- Ο Γιάννης νομίζει πως ο Παύλος συμπεριφέρθηκε άσχημα
- Πώς νομίζει ο Γιάννης πως συμπεριφέρθηκε ο Παύλος;

- Πώς το παιδί που έχει ακούσει και τις δύο προηγούμενες δομές γνωρίζει με ποιο τρόπο θα σχηματίσει την ερώτηση;

- Παρόμοιες προτάσεις υπάρχουν σε όλες τις γλώσσες και υπάρχουν και διαφορετικοί περιορισμοί. Τα παιδιά όπως πάντοτε βγάζουν το σωστό κανόνα για τη γλώσσα τους

Who do you wanna invite?

Who do you wanna see?

*Who do you wanna come?

Περιορισμοί στη Σημασία

- Ο Γιώργος *i* χτύπησε το πόδι *του i*
- John *i* hurt his *i* leg

- Ο αδελφός *του Γιώργου i τον i* χτύπησε αλύπητα
- George's brother *i* hurt him *i* brutally

- Ο Γιώργος *i τον* i* χτύπησε
- George *i* hurt him **i*

- > Περιορισμοί που λειτουργούν σε όλες τις γλώσσες

Από που προέρχεται η γνώση μας για τη γλώσσα;

- ❖ Πώς γνωρίζουμε ότι μια πρόταση είναι αντιγραμματική, δεν μπορεί να έχει μια συγκεκριμένη σημασία ή είναι αμφίσημη;

4εκδοχές:

- Μίμηση
- Ενίσχυση
- Συσχετισμοί
- Καθολική Γραμματική

Κατάκτηση Γλώσσας μέσω Μίμησης

❖ Τα παιδιά μαθαίνουν τη γλώσσα μιμούμενα τους ενήλικες

- Δεν υπάρχει απόλυτη αντιστοιχία μεταξύ των εισερχόμενων και εξερχόμενων δεδομένων
- **Ενήλικες:** ερωτήσεις και προστακτικές
- **Παιδιά:** καταφατικές προτάσεις
- Τα παιδιά παράγουν «νεολογιστικές» προτάσεις και προτάσεις που δεν θα μπορούσαν να έχουν ακούσει ποτέ

Π.χ.

- *goed, singed*
- What does he doesn't eat? / Why could he couldn't wash his hands? / What do you think what the puppet has eaten?

Κατάκτηση Γλώσσας μέσω Ενίσχυσης

- ❖ Τα παιδιά μαθαίνουν τη γλώσσα επειδή «ενισχύονται θετικά» όταν παράγουν κάτι σωστά και «ενισχύονται αρνητικά» όταν κάνουν λάθη (c.f. Skinner, 1957)
- Αυτό είναι κάτι που συμβαίνει, **αλλά δεν** μπορεί να εξηγήσει σε βάθος τη γλωσσική ικανότητα
- **Δεν** εξηγεί τον άπειρο αριθμό προτάσεων που παράγουμε
- Οι γονείς προσέχουν **ΤΙ** λένε τα παιδιά τους και όχι **ΠΩΣ** το λένε

Κατάκτηση Γλώσσας μέσω Συσχετισμών (1/5)

❖ Διασυνδετισμός (connectionism):

- Τα μοντέλα του διασυνδετισμού θεωρούν ότι οι μηχανισμοί της νόησης που εμπλέκονται στην κατάκτηση της γλώσσας, οι οποίοι δεν είναι ειδικά προορισμένοι για τη γλώσσα, βασίζονται στην **ΑΝΑΛΟΓΙΑ** ή γενικότερα σε διάφορων ειδών ομοιότητες μεταξύ των διαφορετικών στοιχείων της γλώσσας

Κατάκτηση Γλώσσας μέσω Συσχετισμών (2/5)

- ❖ Γλωσσικά φαινόμενα που εξηγούνται με το Διασυνδετισμό:
 - Οι μηχανισμοί κατάκτησης γλώσσας λειτουργούν με βάση την **ΑΝΑΛΟΓΙΑ** και την **ΟΜΟΙΟΤΗΤΑ**
 - **Κατάκτηση παρελθόντα χρόνου στα Αγγλικά**
 - *-ed* (ομαλοί τύποι)
 - *drink/drank, sing/sang* (φωνητική ομοιότητα)
- ❖ **ΔΙΑΣΥΝΔΕΤΙΣΜΟΣ**: το παιδί μαθαίνει να συσχετίζει τις φωνητικές ομοιότητες των τύπων στον αόριστο και **γενικεύει** αυτούς τους συσχετισμούς σε λέξεις με ίδιες φωνητικές ιδιότητες

Κατάκτηση Γλώσσας μέσω Συσχετισμών (3/5)

- ❖ Γλωσσικά φαινόμενα που εξηγούνται με το Διασυνδεδετισμό:
 - *-alk [o:k] > -alked [o:kt]*
 - *walk, talk etc. > walked, talked etc.*
 - *σύμφωνο-i-nk > σύμφωνο-a-nk*
 - *drink, sink > drank, sank*

Κατάκτηση Γλώσσας μέσω Συσχετισμών (4/5)

❖ Κριτική στο Διασυνδεδετισμό:

- **Marcus (1995)**: κάποια διασυνδεδετικά μοντέλα προβλέπουν υπεργενίκευση του κανόνα *σύμφωνο-i-nk* > *σύμφωνο-a-nk* **πιο συχνά** από τον κανόνα του *-ed*, (*sing* > *singed*), ενώ στην πραγματικότητα γίνεται το αντίθετο
- **Pinker (1994b)**: Η υπεργενίκευση δεν βασίζεται μόνο σε φωνητική ομοιότητα αλλά επίσης και στη **γραμματική λειτουργία της λέξης**
 - ✓ *I doed it* (I did it), *I haved it* (I had it)
 - ✓ *Did you come?* (Doed you come), *I had seen* (I haved seen)

Κατάκτηση Γλώσσας μέσω Συσχετισμών (5/5)

❖ Κριτική στο Διασυνδεδετισμό:

- Πώς μαθαίνονται οι **περιορισμοί** (π.χ. ερμηνεία αντωνυμιών);
- Τί προβλέπει ο Διασυνδεδετισμός για την **αμφισημία**;
- Όντως υπάρχουν συσχετισμοί στη διαδικασία κατάκτησης της γλώσσας...αλλά δεν επαρκούν για να εξηγήσουν τη γλωσσική κατάκτηση εξ ολοκλήρου

«Θεωρία της Λέξης και του Κανόνα» (*word-and-rule theory*)

❖ Pinker (1997):

- Ο μηχανισμός κατάκτησης περιέχει και Κανόνες αλλά και Συσχετισμούς.
- Οι **κανόνες** εφαρμόζονται πάνω σε διάφορες συντακτικές κατηγορίες για την εκμάθηση της κλίσης σε **ομαλούς τύπους** και οι **συσχετισμοί** λειτουργούν για την εκμάθηση της κλίσης σε **ανώμαλους τύπους**, βασιζόμενοι πάνω σε φωνητικές ομοιότητες.
 - ✓ *slping* > *splang*
 - ✓ *ντέκομαι* > *ντέκεσαι* > *ντέκεται*

Κρεολές και Νοηματικές Γλώσσες

- ❖ Ικανότητα να κατακτούμε τη γλώσσα ακόμη και μέσα από **ριζικά εκφυλισμένες** εισερχόμενες πληροφορίες
- **Κρεολές:** γλώσσες που αναπτύχθηκαν από lingua franca και pidgin. Έχουν λειτουργικά μορφήματα και περίπλοκη δομή
- **Νοηματικές:** Κωφά παιδιά που γεννιούνται από γονείς οι οποίοι έμαθαν τη νοηματική σε μεγάλη ηλικία δέχονται στοιχειώδεις εισερχόμενες πληροφορίες. Κι όμως αναπτύσσουν πολύ πιο περίπλοκες δομές από τους γονείς τους

Κατάκτηση Γλώσσας ως Καθολική Γραμματική (1/2)

- **Έμφυτη γνώση** (Chomsky, 1959)
- Έμφυτοι περιορισμοί: κοινοί για όλες τις γλώσσες
- ❖ **Η έμφυτη γνώση εξηγεί:**
 - ✓ Γιατί είναι δυνατή η κατάκτηση γλώσσας, δεδομένης της διαφοροποίησης στις συνθήκες εκμάθησης
 - ✓ Ομοιότητες σε όλες τις γλώσσες ως προς τον τρόπο και χρόνο μάθησής τους

Όμως! **Δεν είναι ΟΛΗ** η γνώση έμφυτη!

Οι γλώσσες διαφέρουν (π.χ. κανόνας υποκειμένου για Ελληνικά και Αγγλικά)

ΑΛΛΑ: η ποικιλία αυτή δεν είναι χωρίς περιορισμούς

Κατάκτηση Γλώσσας ως Καθολική Γραμματική (2/2)

- **ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ (ΚΓ):** το σύνολο των περιορισμών με τους οποίους είναι προικισμένοι ΟΛΟΙ οι άνθρωποι εκ γενετής και που ευθύνονται για τη διαδικασία κατάκτησης της γλώσσας. Η ΚΓ καθορίζει το εύρος της ποικιλίας και συνεπώς χαρακτηρίζει την έννοια της πιθανής ανθρώπινης γλώσσας.
- **ΚΑΤΑΚΤΗΣΗ ΓΛΩΣΣΑΣ:** αποτέλεσμα της διεπίδρασης των έμφυτων παραγόντων και του περιβάλλοντος. Η γλώσσα δεν «μαθαίνεται» αλλά «προκύπτει», «αναδύεται» την κατάλληλη στιγμή δεδομένου ότι το παιδί εκτίθεται σε κάποια μορφή της (ομιλούμενη ή νοηματική).

Το Μοντέλο των Αρχών και Παραμέτρων (1/2)

❖ Chomsky (1981):

- Η ΚΓ αποτελείται από δύο περιορισμούς: τις **ΑΡΧΕΣ** και τις **ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΥΣ**
- **ΑΡΧΕΣ**: σταθερές και αμετάβλητες σε όλες τις γλώσσες, π.χ. ερμηνεία αντωνυμιών
- **ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΙ**: ιδιότητες οι οποίες διαφέρουν από γλώσσα σε γλώσσα, π.χ. γλώσσες κενού υποκειμένου

Το Μοντέλο των Αρχών και Παραμέτρων (2/2)

❖ Παράμετρος κενού υποκειμένου:

- Μπορεί το υποκείμενο μιας πρότασης να είναι φωνολογικά κενό;
- Η απάντηση εξαρτάται από τη γλώσσα
- Για το παιδί που εκτίθεται στα Ελληνικά η παράμετρος έχει θετική αξία. Για το παιδί που εκτίθεται στα Αγγλικά, η παράμετρος έχει αρνητική αξία
- Τα παιδιά γεννιούνται γνωρίζοντας τις αρχές και παραμέτρους αλλά πρέπει να θέσουν την αξία της κάθε παραμέτρου ανάλογα με τη γλώσσα του περιβάλλοντός τους

Η Κρίσιμη Περίοδος (1/2)

- Οι έμφυτες συμπεριφορές χαρακτηρίζονται από την υπάρξη μιας **κρίσιμης περιόδου** κατά τη διάρκεια της οποίας η ικανότητα να αποκτήσουμε μια δεξιότητα είναι στην κορύφωσή της (τραγουύδι πουλιών)
- Lenneberg (1967): η γλώσσα μπορεί να αποκτηθεί πλήρως πριν την εφηβεία
- Genie: έκθεση σε γλωσσικά ερεθίσματα μετά την ηλικία των 13 χρόνων > περιορισμένες γλωσσικές ικανότητες κυρίως στη σύνταξη

Η Κρίσιμη Περίοδος (2/2)

- Στοιχεία από Νοηματική Γλώσσα: εκ γενετής κωφοί κατακτούν τη νοηματική γλώσσα καλύτερα και γρηγορότερα όταν εκτεθούν σε αυτή από τη γέννησή τους
- «Ξένη προφορά»: τη βρίσκουμε σε άτομα που ήρθαν σε επαφή με μια γλώσσα μετά την ηλικία των 3 ετών
- Το έμφυτο σύστημα κατάκτησης της γλώσσας ενεργοποιείται πλήρως τα πρώτα χρόνια της ζωής μας

Τέλος Ενότητας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Πανεπιστήμιο Πατρών, Χριστίνα
Μανουηλίδου.«Γλωσσική κατάκτηση. Εισαγωγή-βασικές
έννοιες». Έκδοση: 1.0. Πάτρα,
2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:
<https://eclass.upatras.gr/courses/LIT1856/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Μη Εμπορική Χρήση Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων

Το Έργο αυτό κάνει χρήση των ακόλουθων έργων:
Εικόνες/Σχήματα/Διαγράμματα/Φωτογραφίες

Διαφάνεια 6: McNeill, D. (1966). The creation of language by children. *Psycholinguistic papers*, 99-115.

Διαφάνεια 7: Κατή, Δ. (1992). Γλώσσα και επικοινωνία στο παιδί. Αθήνα: Εκδόσεις Οδυσσέας.

Διαφάνεια 23: Marcus, G. F. (1995). The acquisition of the English past tense in children and multilayered connectionist networks. *Cognition*, 56(3), 271-279.

Pinker, S. (1994). How could a child use verb syntax to learn verb semantics?. *Lingua*, 92, 377-410.

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων

Το Έργο αυτό κάνει χρήση των ακόλουθων έργων:
Εικόνες/Σχήματα/Διαγράμματα/Φωτογραφίες

Διαφάνεια 25: Pinker, S. (1997). Words and rules in the human brain. *Nature*.

Διαφάνεια 27: Chomsky, N. (1959). A note on phrase structure grammars. *Information and Control*, 2(4), 393-395.

Διαφάνεια 31: Lenneberg, E.H. (1967). Biological foundations of language. New York: Wiley.